

vod stane 12 vin., 20 izvodov stane K 2-10, 30 izvodov K 2-70, 50 izvodov K 4-60, 100 izvodov K 8-50. — Partitura za spremljevanje pesmi na harmoniju ali klavirju stane 50 vin.

—š— **Odlikovanja.** Učitelj v Podčetrtku, Franjo Lovrec, je dobil vojni križec II. reda za civilne službe. — Šolski ravnatelj in župan v Trbovljah, Gustav Vodušek, je postal cesarski svetnik. — Odlikovani so naslednji absolventi vojaški učiteljišča v Mariboru: Bezjak Adolf, poročnik v r., hrabr. sreb. kol. II. reda; Čepič Makso, sreb. hrabr. kol. I. reda; Gnišek Edmund, poročnik v r., sreb. hrabr. kol. II. reda; Groznik Josip, praporščak v r., bron. hrabr. kol.; Herič Friderik, enoletnik - četovodja, sreb. hrabr. kol. I. reda; Kotnik Vilibald, praporščak v r., sreb. hrabr. kol. II. reda; Lorber Alojzij, poročni kv r., sr. hrabr. kol. II. reda; Omersu Rudolf, poročnik v r., sreb. hrabr. kol. in Signum laudis; Petek Albin, poročnik v r., sreb. hrabr. kol. II. reda; Pihak Julij, enoletnik-korporal, bron. hrabr. kol.; Tominc Avgust, praporščak v r., bron. hrabr. kolajno.

Tržaške vesti.

—t— **Na frgovski akademiji v Trstu** se odprli komercialni tečaj za invalide častnike in podčastnike. Oglasiti se je potom pristojnega poveljstva. Priglasenci morajo znati nekaj laščine. Nekako čudno se glasi za sedanje razmere zadnji dostavek. Ali vživa laščina še vedno privilegij na Primorskem?

—t— **Poročil** se je gospod Gracijan Štepančič, veletržec v Trstu, z gospodično Marico Gregoričevno, bivšo učiteljico in našo nekdanjo marljivo sotrudnico. Novoporočencema mnogo sreče!

—t— **Kopersko c. kr. učiteljišče** se je otvorilo dne 1. februarja v Trstu, via del Torrente 12. Ustno ali pisмено vpisovanje v II., III. in IV. tečaj se je vršilo pred označenim dnevom v Kopru. Za sedaj so se sprejeli samo taki, ki so že obiskovali kako učiteljišče. Sprejemale so se tudi dijakinje.

—t— **Dvojna mera.** Državnim uradnikom v Trstu je bila začetkom oktobra l. l. nakazana in izplačana posebna enkratna draginjska doklada. Državno učiteljstvo pa jo je prejelo šele 20. decembra, torej dva in pol meseca pozneje. Državno uradništvo je prejelo novo vojno doklado že koncem decembra l. l., učiteljstvo pa 1. januarja t. l. ni prejelo ne stare ne nove vojne doklade, ravno tako ni dobilo nazaj dne 1. decembra vplačanih zneskov za kolek, penzijo itd., kar bi se moralo zgoditi takoj po ukazu c. kr. ministrstva. Ista velja za 1. januar t. l. Gospodom pri računskem oddelku c. kr. namestništvu tržaškega kličemo v spomin v nebo vpijoči greh: delavcem in najemnikom zaslužek zadrževati in odtrgovati.

Iz Prage.

Kruh in šola. Splošno pomanjkanje premoga je prisililo češkega namestnika, da je v interesu preskrbe s kruhom pooblastil okrajne oblasti, da v nujnih slučajih, ako premoga ni mogoče na drug način dobiti, se prepuste zaloge šol pekarn, ako bi bila preskrba s kruhom ogrožena z zatvoritvijo pekarij. Preskrba z živili je tako velikega pomena, da je moral namestnik pustiti na strani pedagoške posledice in se vdati posledicam pomanjkanja kruha.

Ljudsko šolstvo na Češkem. Deželni šolski svet v Pragi je izdal poročilo o ljudskem šolstvu na Češkem za koledarsko leto 1915. Po tem poročilu je bilo v letu 1915 v kraljestvu 626 meščanskih in 5707 ljudskih šol; od tega v čeških okrajih 385 meščanskih in 3336 ljudskih šol, v nemških okrajih 241 meščanskih in 2371 ljudskih šol. Deških meščanskih šol je bilo 360, deških ljudskih 266. Izmed ljudskih šol je bilo 1112 enorazrednic, 1740 dvorazrednic, 982 trirazrednic, 382 štirirazrednic, 1145 petirazrednic, 112 šestirazrednic, 12 sedemirazrednic, 5 osemirazrednic. K temu spada še 239 ekspoiztur in 12 ekskurendnih šol. Skupno število razredov vseh šol znaša 19224. 3920 šol je imelo celodnevno, 929 poldnevno in 858 deloma celodnevno poldnevno pouk. S češkim učnim jezikom je bilo 3368, z nemškim pa 2339 šol. V letu 1915 je bilo na novo otvorenih: 2 meščanski in 14 ljudskih šol z 99 razredi, razpuščena nobena, pač pa je bilo opuščeno 46 razredov. Otroških vrtcev je bilo v deželi 401; 126 čeških, 275 nemških. Otroških zavetišč je bilo nemških 67, čeških 100 — skupno 167. Češka spada med avstrijske kronovine, ki imajo posebno razvito šolstvo. Meščansko šolstvo tam — in pri nas. Skoro se nas nehoti poloti strah in puščoba.

Splošni vestnik.

Pripomba. »Slovenec« je ponatisnil po »Učiteljskem Tovarišu« Cončevu pesem »Živi cesar Karel!« Pripominjamo, da je med časopisjem običaj, da se pri ponatisu posameznih aktualnejših spisov navede tudi vir. To je menda »Slovenec« pozabil. Ne bili bi tega »pripominjali«, ko bi ne bil »Slovenec« napisal »pripombe«, ki se tiče članka o goriški slovenski gimnaziji, ki ga je posnel naš list po »Slovenecu«. Ne bodite ob času, ko se dela na spravo slovenskih strank, tako malenkostni.

Ustanovitev medicinske fakultete na zagrebški univerzi. Pri razpravi o proračunu deželnih fondov v hrvatskem saboru je stavil poslanec Milan Rojc predlog za ustanovitev medicinske fakultete na zagrebški univerzi. Dotični fond je sedaj dovolj velik, da se bodo dali stroški pokriti. Na univerzi obstoja tudi že več institutov medicinskega značaja, na razpolago so izborno kvalificirane učne moči. Število dijakov bi bilo več kot zadostno: vsako leto odhaja okrog 500 Hrvatov, Slovencev in Srbov študirat medicino. Sekcijski šef za prosveto dr. Tropsch je v imenu vlade izjavil, da obstojajo sicer še nekatere težkoče, da pa se vlada popolnoma strinja s predlogom in da bo v najkrajšem času ustanovila medicinsko fakulteto.

Slovensko sirotišče in slovenski otroški vrtci v begunskem taboru v Wag-ni pri Lipnici so slovensko otvorili dne 25. januarja t. l. Pri otvoritvi so bili navzoči zastopniki ministrstva in štajerskega namestništva. Prisostvovalo je tudi več drugih gostov. V sirotišnici je sedaj 24 otrok, 16 dečkov in 8 deklic. Prostora je še, in se lahko sprejme nekaj begunskih sirot pod 14 letom. Prošnje naj se naslove na Barakenverwaltung Leibnitz.

Z jako laskavimi besedami priporoča tržaška »Edinost« z dne 15. m. m. slovenskim starišem izvrstni naš mladinski list »Zvonček«. V nedeljo 21. t. m. pa je prinesla dolg članek o pisateljski petindvajsetletnici Zvončkovega urednika in našega prvoboritelja E. Gangla.

Poslednji Bolgari v ruskih šolah. Do l. 1878. so hodili Bolgari na srednje in visoke šole le v Rusijo in nekoliko tudi na Češko. V Rusiji so študirali na ruske državne stroške in ob podporah ruskih dobrodelnih društev. Ko so bili osvobojeni in so dobili svojo lastno vlado, so jeli hoditi tudi na druge šole v Evropi, študirali na njih iz svojih ustanov, iz podpor bolgarske vlade, a se je tudi leto za letom med njimi množilo število onih, kateri so bili dosti denarni, da so v tujini študirali na lastne stroške. Stefan Štambulov je odprl mladim Bolgarom, ko je bil v drugi polovici osemdesetih let na krmilu bolgarske vlade, široko cesto, v središču zapadne kulture, ali še zmeraj jih je bilo veliko število, ki so hodili na Rusko. Šele v poslednjih petih letih je nastal popoln preobrat, ko so se Bolgari k Nemcem nagnili popolnoma, spoznavši v njih svoje mojstre in vzore v kulturi, v vojaštvu in v narodnogospodarski organizaciji. Ministrski tajnik C. S. Aranudov, o katerem so v poslednjih dneh poročali listi, da je bil odposlan na Nemško, da bi tam proučeval nemško šolstvo in učne metode, po katerih naj bi se preosnovale šole na Bolgarskem, se je že vrnil v Sofijo in je podal vladi poročilo o uspehu svojega popotovanja. Sočasno je bila pretrgana poslednja nitka, ki se še Bolgare vezala na ruske šole. Izmed sto in sto Bolgarskih dijakov so ostali v Rusiji v teku tridesetih let samo trije slušatelji duhovne petrograjske akademije. Ti so bili sedaj, kakor so sofijski listi poročali, iz rečenega zavoda izključeni na prošnjo svojih tovarišev Rusov, Grkov in Rumunov, ki so pred rektorjem akademije oznanili, da nočejo z Bolgari sedeti na istih klopih, niti bivati z njimi vred pod eno streho. Njih želja je bilo ugodeno.

Nemško učiteljstvo zahteva jasnosti. Najmarljivejša stranka v Avstriji je nemški »Nationalverband«. To se ji mora priznati. Poslanci te stranke so neprestano pokoncu. Zdaj zborujejo tu, zdaj tam. Posvetujejo se in ukrepajo, kako bi uresničili svoje ideale in dosegli svoje zahteve. V ministrskih palačah so kar doma! Danes »bombardira« ta, jutri oni ministrskega predsednika in mu razlaga, da je blagor Avstrije in srečna njena bodočnost odvisna od tega, če ugodi zahtevam »Nationalverbanda«, ako uzakoni nemški državni jezik, izloči Galicijo in razdeli kraljevino češko v okrožja. To so najsrčneje želje te stranke, ki jih zopet in zopet povdarjajo na vsakem zborovanju. Točke o preosnovi ljudskega šolstva pa zamaščeemo v programu te stranke. Zaraditega je vznemirjeno nemško učiteljstvo. »Nationalverband« je zopet zboroval dne 16.

januarja 1917 na Dunaju. Razgovor je bil o bodočem parlamentarnem delovanju. V poročilu o izvršenem posvetovanju pa ni govora o preosnovi ljudskega šolstva in niti z eno besedico se ne omenja, kakšno stališče hoče stranka zavzeti glede razvoja ljudskega in meščanskega šolstva. Posebno je vzevirila nemško učiteljstvo ta-le točka: Reforma državne uprave naj se izvede, samouprava dežel in občin naj se obdrži. Zaradi te točke zahteva nemško učiteljstvo pojasnila, ker se zahteva podražavljenja ljudskega in meščanskega šolstva nikakor ne vjema z deželno avtonomijo. Jasnosti pa zahteva še posebno zaradi tega, ker se je »Nationalverband« zvezal in združil z nemškimi krščanskimi socialci in hoče vzajemno postopati z njimi. Krščanski socialci pa ne dajo po nobeni ceni iz rok deželne avtonomije v šolskih zadevah. V boju za podražavljenje ljudskega in meščanskega šolstva hoče nemško učiteljstvo vedeti, v kakšnem razmerju je v tem pogledu s političnimi strankami — clara pacta — ker si hoče po tem uravnati in določiti svojo taktiko. Nam se vidi, da vodi »Nationalverband« nemško učiteljstvo za nos. Le pogledimo njegove zahteve, njegov program. Za uresničenje teh zahtev proda vsak poslanec »Nationalverbanda« svoje svobodomiselno prepričanje, avstrijski parlamentarizem, ustavo, proda se z dušo in telesom klerikalizmu. In prav nič ne dvomimo, da bi ne izdali ti ljudje tudi Hasnerjevega ljudskošolskega zakona.

Razgled.

— **Potres v Brežicah ob Savi in okolici.** Dne 29. m. m. dopoldne smo čutili v Ljubljani rahle potresne sunke. V Ljubljani ni napravil potres nikakršne škode. Hudo so pa prizadeli po potresu Brežice na Štajerskem, Krška vas in Čatež ob Savi na Kranjskem. Ti kraji so tako poškodovani, da se je ljudstvo moralo izseliti. V Brežicah je razsul potres mnogo hiš, frančiškanski samostan, poslopje okrajnega glavarstva, notarjevo hišo in še mnogo drugih. Tudi vsa druga poslopja so močno razpokana, nobena hiša ni ostala cela. Ljudje prebivajo po železniških vozovih in vojaških šotorih. Postavili so na prostem tudi vojaške kuhinje. Žal, da so tudi človeške žrtve. Ubilo je vdovo, gospo Voglar. — V Krški vasi je bil potres še silnejši. Tu je več hiš, popolnoma porušeni. Tudi lesene koče niso porabne za stanovanja. Ljudje so se nastanili v gospodarskih poslopih. Južna železnica je dala na razpolago več voz za stanovanja. Podsuta sta bila dva fanta, ki so jih pa hitro odkopali izpod razvalin in rešili smrti. Iz Ljubljane so hitro poslali pomoč. — Na dan katastrofe je že prišel iz Ljubljane v porušene kraje kranjske, deželni predsednik grof Attems, 31. m. m. pa štajerski cesarski namestnik grof Clary. Prišel je v Brežice tudi cesarjev brat, nadvojvoda Maks, in izročil po cesarjevem naročilu okrajnemu glavarstvu v Brežicah in okrajnemu glavarju v Krškem po 7500 K v podporo tako hudo prizadetemu prebivalstvu.

— **Pomanjkanje premoga v Monakovem.** Iz Monakovega poroča »Neue Freie Presse«: Zaradi prometnih težav in trajne hude zime je že nekaj časa sem po-

manjkanje premoga napotilo generalno poveljništvo, da je ukrenilo zelo stroge odredbe. Poraba premoga se mora pri zasebnikih, oblastvih in vojaštvu skrbno na najpotrebnejše. Vse šole in državne zbirke, vsa gledišča, zasebna in tud kraljeva, kinematografi, koncertne dvorane, zborovalnice itd. se zapro. Samoobsebi umevno odpadejo za ta čas prepovedi vsi napovedani koncerti in podobne prireditve ter tudi vsa politična in druga zborovanja. Dvorno gledišče bo za čas, dokler bo zaprto, plačevalo nameščencem njihove prejemke in pričakuje se, da enako stori tudi zasebna gledišča. Policijska ura, doslej ob pol 12. zvečer, se določa na 10. zvečer. Ob tem času se morajo zapreti vse gostilne, kavarne, društveni in družabni prostori, v katerih se oddajajo jedi in pijače. Gostom se sme streči samo v enem glavnem prostoru, vsi ostali prostori ostanejo zaprti. Za porabo kinematograf, gledišč itd. določeno kurivo se zapleni v prid monakovski občini in če bo treba, zapleni tudi kurivo gostilniških obratov. Stisniti se morajo tudi zasebna gospodarstva. Mestni magistrat mora sporazumno z organizacijo prodajalcev premoga urediti oskrbovanje posameznih obratov in zasebnih gospodarstev s premogom. Te odredbe generalnega poveljništva, ki se označajo kot prehodne, so stopile v veljavo dne 2. februarja.

— **Največje mesto na svetu** je danes New York. Newyorška trgovinska zbornica je objavila sedaj statistiko, po kateri je New York štel ob začetku letošnjega leta 7 in pol milijona prebivalcev. Potemtakem je New York sedaj največje mesto na svetu, ker je London štel leta 1913. samo 4.518.191 prebivalcev, vse londonsko policijsko okrožje pa 7.251.358.

Naš denarni zavod.

Cesto: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. januarja 1916 K 28.706-99

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/28. ure popoldne.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V zadnji številki je nekaj prav hudih napak, ki jih je treba popraviti. Že v naslovu prvega članka mora stati »podražavljenje« in ne »podražavljanje«. V istem članku v prvi koloni, v drugem odstavku, v četrti vrstici beri »kjer« in ne »kje«. V začetku druge kolone ravno tam so se urinile kar tri cele vrstice, ki spadajo v članek »Odgovor četverozveze na Wilsonovo noto« in se morajo uvrstiti v prvo kolono, v drugi odstavek za 4. vrstico.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Po kratkem, težkem trpljenju je v soboto dne 3. svečana preminul, previden s tolažili sv. vere v Sežani na Krasu naš dobri, nad vse ljubljani sin in brat, gospod

Fran Wessner

c. kr. okrajni gozdar

Truplo nenadomestljivega pokojnika se je prepeljalo iz Sežane v Ljubljano in se je vršil pogreb nepozabnega rajnika v torek, dne 6. svečana ob 4. uri popoldne iz Koldvorske ulice št. 20. na pokopališče k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

Obenem izrekamo za obile dokaze srčnega sočutja, ki so nam došli povodom bridke izgube našo najtoplejšo zahvalo. Osobito pa se zahvaljujemo slavnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu v Sežani in pokojnikovim prijateljem, ki so omogočili, da se je njega truplo zamoglo prepeljati v Ljubljano. Zahvaljujemo se spoštovanim Sežančanom, ki so mu na ta ali oni način lajšali zadnje življenske trenutke, se v tako obilem številu poslovili od njega in ki so mu s cvetjem okrasili krsto; srčna naša zahvala bodi slavnemu ravnateljstvu, učiteljskemu zboru in gojenkam ljubljanskega liceja za korporativno udeležbo pri pogrebu, p. n. uradništvu tukajšnjega c. kr. gozdarskega urada, častitlim ljubljanskim damam, darovalcem krasnih vencev in šopkov ter sploh vsem, ki so spremili nenadomestljivega rajnika k njegovemu prezgodnjemu grobu.

Globoko žalujoča rodbina Wessner.